І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 57. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 25-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1972 No. 57. VOL. LXXIX.

В Гарварді відбувся семінар присвячений арештам в Україні

Бостон (Аркадій Зінкевич). — В Гарвардському університеті створився Комітет для оборони політичних в'язнів в Совєтському Союзі. Завданням та програмою праці цього Комітету є публікування та розголос справи переслідуваних українців та інших громадян СССР, домагання для них основних людських прав через публікування їхньої творчости та розголос справи, за яку їх заарештовано. Цей „ад-гок" Комітет створили студенти й інші зацікавлені особи в січні 1972 року, після арештів в Україні. 10 березня ц.р. цей Комітет спонсорував в Гарвадському університеті семінар, присвячений арештам на Україні. Доповідачами були Марта Скорупська й професор Колюмбійського університету Володимир Одайник. Доповідь М. Скорупської охоплювала справу арештів в Україні в січні цього року й історію руху спротиву. Вона говорила про початок цього руху в 1956 році, коли Хрущов обіцяв більшу свободу і припинення беззаконних арештів. В тому часі зродився рух шестидесятників, який тривав аж до 1965 року, коли відбулася перша хвиля арештів на Україні. Жертвою цих перших арештів впали Світличний, Заливаха, Осадчий, В. Мороз та багато інших. У висліді подій, які відбувалися в тому часі в Україні, появилася книжка І. Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація", „Лихо з розуму" Вячеслава Чорновола та почалися протести і оборона заарештованих. В 1970р. була замордована Алла Горська. Її пам'яті були влаштовані численні вечорі, а в січні 1972 р. знову пройшла Україною хвиля арештів.

Після доповіді М. Скороп-

(Закінчення на стор. 3)

Українські студенти запрошують на нараду в Ню Йорку

Ню Йорк. — Організація „Студенти в обороні людських прав у СССР", президентом якої є Євген Іванців з Вашингтону, відбуде цієї неділі 26-го березня о 2-й г. дня в Українському Інституті Америки при 2 Схід 79-та вулиця біля 5-ї евню нараду. Тема наради — обговорення українських заходів у зв'язку з заплянованою поїздкою президента Ричарда Ніксона до Москви та домагання, щоб Президент став у обороні заарештованих і переслідуваних діячів в Україні. Організація „Студенти в обороні людських прав в СССР" запрошує на цю нараду представників усіх центральних українських Організацій і товариств — студентських, молодечих, культурницьких і суспільно-громадських, задля обговорення проблем та кращого спільного плянування відповідних дій.

Віце-президентом цієї організації є Олег Хома, секретарями Оксана Климко і Вікторія Варварів, фінансовим референтом Христина Сидор, референти преси й інформації — Володимир Стадницький і А. Зінкевич, до Екзекутивної Ради входять: Богдан Футала, Іня Гікава, Аскольд Лозинський, Юрій Лисенко, Орест Петренко, Олена Сацюк.

Українські католицькі ветерани вшановують о д-ра В. Ґавліча

Ню Йорк, Н. Й. (і. к.) Український 401 Пост Католицьких Ветеранів Армії ЗСА, що діє при українській католицькій церкві св. Юра в Ню Йорку, влаштовує щороку перед Великодніми Святами з приводу спільного св. Причастя спільний сніданнок для членів і гостей. При цій нагоді команда Посту вшановує заслужених громадян особливою відзнакою у вигляді золотого хреста, який є емблемою Католицьких Ветеранів, та відповідною грамотою.

Цього року такий спільний сніданок відбудеться у найближчу неділю, 26-го березня, при чому буде вшанований і відзначений згаданою відзнакою і почесною грамотою о. д-р Володимир Ґавліч, ЧСВВ, ігумен Чину і парох церкви св. Юра, за його жертвенну і віддану працю для добра української спільноти. Урочистість пічнеться в год. 9:00 ранку Службою Божою зі спільним св. Причастям. Відтак в год. 10:30 ранку слідуватиме в Українському Народному Домі в Ню Йорку спільний сніданок, доступний для ширших кругів громадянства.

Досі були в такий спосіб вшановані і відзначені між іншими наступні священики і громадяни: адв. Роман Гуглевич, голова Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій міста Ню Йорку, — о. Орест Засійбіда, ЧСВВ, б. довголітній парох церкви св. Юра, д-р Іван Козак, голова місцевого Відділу ОбВУА(та померлий на днях о. Єронім Барнич, заступник пароха церкви св. Юра.

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

ДЕМОКРАТИЧНИЙ КАНДИДАТ НА ПРЕЗИДЕНТА сенатор Гюберт Гомфрі спершу підтримував плян президента Р. Ніксона про припинення судових наказів в справі транспортування учнів автобусами до шкіл заради зліквідування расової сеґреґації у школах. Тепер, виступаючи в Мілвокі, сенатор Гомфрі почав міняти свою позицію: він сказав, що плян президента Р. Ніксона „викликає непорозуміння серед американського народу і не рахується з Конституцією".

КРАЙОВА КОМІСІЯ ДЛЯ БОРОТЬБИ проти наркоманства, яка займається найбільше справою курців „маріхуани", прийшла до одностайного висновку, що існуючі тепер закони про „маріхуану" — занадто суворі. Однак, цього виборчого року не можна сподіватися якихось заходів Конґресу в цьому напрямку, а президент Р. Ніксон вже й раніше заявив, що він відкине кожну пропозицію про леґалізацію „маріхуани".

В ІТАЛІЇ АРЕШТОВАНІ Джованні Баттіста, адвокат з Генуї, і студентка Марія Сервіда з Міляно у зв'язку з таємничим вбивством мільйонерського видавця Джанджіякомо Петрінеллі. Не виключають, що той видавець згинув від бомби, яку він привіз, щоб знищити головний розподільний стовп електрівні, бо там його знайшли. Всі вони троє належали до лівих екстремістів. Поштовхом у слідстві було знайдене недалеко тіла Петрінеллі авто: воно було зареєстроване на ім'я того адвоката, а в тісі студентки знайшли подібні пофальшовані довідки, як їх знайшли при вбитому видавцеві. Ця справа наробила великого шуму в Італії.

Є українці, грузини, росіяни, вірмени та інші, але немає „совєтського народу" — стверджує Державний департамент

Вашингтон. — Пресова аґенція Асосієйтед Пресс інформує, що Франк Шекспір, директор Інформаційної Аґенції З'єднаних Стейтів Америки, яка вдержує також „Голос Америки", окремим меморіялом поінформував персонал тієї аґенції, щоб не вживали назви „совєтський нарід". „Нічого такого немає", — сказано в меморіялі, що його подав до публічного відома сенатор Фулбрайт, голова Сенатської Комісії закордонних справ. „Народи більших націй внутрі Совєтського Союзу треба називати за їхньою національністю: українці, грузини, латвійці, росіяни, узбеки, вірмени і так далі" — сказано в меморіялі. Правильне розуміння „совєт" — це є рада робітників. Вживання слова як колективного наймення для населення ССС Рповинні оминати наші засоби і урядовці", — доручив Франк Шекспір.

Сенатор Фулбрайт зі свого боку вважає, що меморіял директора Інформаційної Аґенції має на меті „викликати клопіт для совєтського уряду" та що це „підважує цілі поїздки Президента до Совєтського Союзу", — інформує Асосієйтед Пресс.

Президент Ніксон переорганізував Раду Платень у громадську установу

Вашингтон. — Після резиґнації Джорджа Міні і двох інших представників Американської Федерації Праці та Конґресу Індустрійних Організацій (АФП-КІО) І. Ейбела і Ф. Смита, із членства в Раді Платень, як також після відходу в четвер 23 березня ц.р. із цієї Ради президента Об'єднаних Автомобільних Робітників Лінарда Вудкока, президент Ніксон переорганізував здекомплетовану Раду в 7-членну громадську установу під дотеперішнім проводом її голови Джорджа Г. Болдта. Свій розпорядок про переорганізування Ради Платень Президент проголосив під час пресової конференції, відбутої в четвер 23 березня, уже після резиґнації четвертого представника світу праці Л. Вудкока. У супровідній заяві з цього приводу президент Ніксон визначив поведінку Джорджа Міні й інших репрезентантів робітничих спілок як „еґоїстичну і безвідповідальну", започатковуючи цим — на думку пресових коментаторів — відкриту війну із Джорджом Міні і репрезентованими ним АФП-КІО. Рада Платень, яка була зорганізована наприкінці минулого року, як репрезентація громадянства, світу праці і світу підприємств, для вирішування і координації питань підвищування заробітної платні і нових контрактів, буде від тепер діяти, як громадська установа. Із репрезентантів світу праці залишається в ній далі Френк І. Фіцсіммонс, президент Міжнародного Братетва Погоничів.

ЗСА збільшують допомогу у грошах і харчах для Банґладешу

Об'єднані Нації. — Американський амбасадор в Об'єднаних Націях Джордж Буш проголосив на пресовій конференції, що американський Уряд погодився дати додаткових 35 мільйонів долярів до допомогового фонду Об'єднаних Націй для новопосталого Банґладешу. Генеральний секретар ОН Курт Вальдгайм звернувся в лютому ц. р. з закликом до всіх членських держав ОН, щоб вони добровільно склали 565 мільйонів дол., потрібних для найконечнішої допомоги поруйнованому війною та понищеному стихійними катастрофами Банґладешу. З тієї суми дотепер вплинуло до Об'єднаних Націй 350 мільйонів, в тому числі від Америки 95 мільйонів. Крім тієї суми в готівці — ЗСА рішилися вислати Банґладешеві харчів, шатер і т. п. товарів вартости дальших кругло 60 мільйонів дол., при чому перший безпосередній транспорт зерна вже відійшов. Різні членські держави ОН зобов'язались перейняти на себе окремі ділянки у відбудові Банґладешу. Совєти зобов'язалися очистити порти Чіттаґонґ і Чальна, заблькованих затопленими 17 кораблями. ЗСА не визнали ще Банґладешу, який постав з відірвання від Пакістану його східньої частини.

ЗСА припинюють свою участь у Паризькій конференції про В'єтнам

Париж. — На 147-му з черги засіданні Паризької конференції про В'єтнам голова американської делеґації Вілліям Портер відчитав декларацію, в якій стверджується, що американська сторона відмовляється брати участь у тій конференції так довго, поки комуністична сторона не заявить своєї готовости ділово переговорювати про замирення. Пригадавши, що президент Ніксон проголосив присвячення найближчого тижня національному ступбуванню долею американських воєнних полонених, амбасадор Портер ствердив, що „це були б кпини з нашого стурбування, коли б ми сиділи в цій кімнаті з вами і прислухувались проголошуванню ваших шантажів та перекручуванню фактів до того ступня, що ніби проблема полонених є „уявною справою". Тому наша сторона не погоджується на найближче засідання". Амбасадор Портер і його пізніший речник Стіфен Лідожар, як теж голова делеґації Південного В'єтнаму Фам Данґ Лям не заявили, що Америка взагалі виходить з Паризької конференції чи зриває її, а тільки, що кожного тижня перевірюватиме, чи комуністи змінили настільки своє безкомпромісове становище з проголошуванням ультиматумів супроти Америки і Південного В'єтнаму, що можна з ними сісти знову за конференційний стіл, цим разом для ділових переговорів. Голова північно-в'єтнамської делеґації Хуан Туі і його пресовий речник були очевидячки заскочені й розгнівані тим американським ходом. Вони знову обвинувачували Америку у „саботуванні миру" та пляновому „продовжуванні війни", щоб у В'єтнамі „випробовувати нові роди зброї". З американського боку заявлено, що заява амбасадора Портера була заздалегідь дбайливо стилізована. Речник американської делеґації заявив: „ми не будемо поза тією конференцією у гіршій ситуації як є тепер". В наступному тижні вертається до Парижу „міністер закордонних справ" В'єтконґу пані Нґуєн Ті Бінь. Якщо вона привезе якісь нові пропозиції чи суґестії – заявлено з американського боку – то напевне знайде способи повідомити про це американців.

Північна Ірляндія переживає нову політичну кризу

Лондон. — Прем'єр автономної Північної Ірляндії Браєн Фолкнер доповідав у минулий четвер 23 березня на засіданні свого уряду у Белфасті про свої 10-тигодинні наради з британським прем'єром Едвардом Гітом у Лондоні попереднього дня та про британську пропозицію щодо розв'язання північно-ірляндської проблеми. Британський уряд намагається ввести у Північній Ірляндії реформи, які спонукали б тамошню католицьку опозиційну меншість відмовитись від тактики терору та піти на співпрацю з протестантами. Але Фолкнер, стрінувшись із спротивом збоку членів свого уряду, телефонічно просив Едварда Гіт перевести ще одну нараду вернувся до Лондону на нову дво- і півгодинну розмову з британським прем'єром Гітом. Браєн Фолкнер намагався переконати Гіта, щоб зробити британський проєкт більш сприйнятливим для протестантської більшости північно-ірляндського населення, яка має там у своїх руках уряд, парлямент та різні привілеї в ділянках праці, помешкань, набування землі та участи в державному апараті. Браєн Фолкнер загрозив своєю димісією, якщо британські пропозиції будуть для протестантів несприйнятливими. В такому випадку Британія мусіла б взяти на себе безпосереднє правління у Північній Ірляндії, чого не бажають собі ані британці, ані ірляндські протестанти ні католики. Таким чином ситуація у Північній Ірляндії вступила у нову фазу політичної кризи.

ЧАСИ МІНЯЮТЬСЯ: 5-ТА КОНВЕНЦІЯ АААСС

Далас, Тексас, (Степан М. Горак) — Цьогорічна п'ята конференція Американської Асоціяції для поширення слов'янських студій АААСС) яка відбулася тут в днях 15-18 березня, без сумніву заслуговує на увагу української громади, а зокрема тих, що цікавляться працею та проблемами тієї важливої організації. Бувши учасником усіх попередніх конвенцій та слідкуючи за працею АААСС, автор цього звіту замітив наявний поворот в зацікавленнях та програмі 5-ої конвенції. Коли три перші з'їзди майже виключно присвячені були російській тематиці, четвертий з'їзд в 1971 р. в Денвері вже визначив відворот від виключної російськости, запроваджуючи декілька сесій присвячених не-російським народам СССР і Східньої Европи. Завершення повороту відбулося в Даллас, доказом чого є програма з'їзду. 60% виголошених доповідей присвячено тематиці націоналізму і дисенту внутрі СССР. 20% програми належало східньо-европейським народам і тільки 20% можна клясифікувати як російську тематику. Національному питанню присвячено в рамцях четвертої теми 19 сесій, крім окремої сесії про справи та проблеми американських студій національностей Східньої Европи і СССР, в якій я мав честь виголосити доповідь на тему: „Не-російські національності СССР в американських студіях". Не входячи в подробиці, треба відмітити, що у великій більшості доповідачі ставилися прихильно до національного питання і дуже критично до маніфестацій російського імперіялізму, включно із русифікаційною політикою Москви в Україні й інших республіках. Не можна було помітити відсутности старих російських емігрантів-фахівців різних ділянок, які в минулому не тільки що чисельно прибували на конвенції АААСС, але і досить зухвало поводилися та і до великої міри спричинялися до дискримінації українських учасників з'їздів. Зайвим є згадувати про те, що їхні студенти — американці в 1960-их роках оставалися льояльними до своїх „вчителів" і наслідували їх в російському „патріотизмі". Правдою є також, що перші виступи українських професорів на тому терені були тяжкими і невдячними. Легко було тоді придбати собі в тому товаристві такі окреслення як „сепаратист", „необ'єктивний", „український націоналіст" і тим подібне. Дехто із слабших навіть і попав під ті російські колеса і при кожній нагоді відцекувався свого походження.

Тільки дуже мала група українських професорів видержала цей жахливий тиск і усі практики дискримінації, включно із недопущенням їх в деякі великі університети, де російщина засілась сильно. Незалежно, одначе, від „володіючих вітрів", уже на другій конференції в Вашинґтоні в 1967 р. я був запрошений з допо-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Похорон сл. п. проф. В. Міяковського відбудеться цієї суботи

Ню Йорк. — Від родини й Управи Української Вільної Академії Наук у ЗСА повідомляють, що похорон померлого в середу 22 березня ц. р. сл. п. професора Володимира Міяковського члена Управи УВАН і керівника Музею - Архіву ім. Дмитра Антоновича відбудеться в суботу 25 березня ц. р. О. годині 10-ій цього дня в Українській Православній Катедрі св. Володимира при 160 Вест 82-го вул. в Ню Йорку буде відправлена заупокійна Служба Божа і після цього тлінні останки будуть перевезені на Український Православний Цвинтар при Церкві - Пам'ятнику у С. Бавнд Бруку, де ок. години 1-ої по пол. відбудеться похорон. На п'ятницю 24 березня було передбачене відправлення Панахиди в похоронному заведенні П. Яреми при Іст 7-ма стріт. Осиротив Покійний проф. Володимир Міяковський доньку Оксану, вдову по сл. п. малярeві М. Радишеві, та внуків.

ШЕВЧЕНКІВСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН НЕ ВІДБУДЕТЬСЯ

Ню Йорк. — Призначена на неділю 26-го березня ц. р. Шевченківська Наукова Конференція Української Вільної Академії Наук не відбудеться з огляду на смерть члена Управи УВАН сл. п. проф. Володимира Міяковського. Повідомлення про новий реченець цієї конференції, під час якої мали виступати з доповідями президент УВАН у ЗСА проф. Омелян Оглоблин та проф. Юрій Шевельов, буде подане в пресі згодом.

Григорій Костюк опублікував нову працю про тактику і стратегію большевизму в національному питанні

Ню Йорк. — У видавництві „Сучасність" вийшла, як передрук із журналу цієї ж назви, окремим книжковим виданням праця відомого українського еміґраційного літературознавця й історика, голови Об'єднання Українських Письменників „Слово" Григорія Костюка п. н. „Теорія і дійсність: до проблеми вивчення теорії, тактики і стратеґії більшовизму в національному питанні." У своєму історико-критичному нарисі Гр. Костюк розглядає початки формування програмово-теоретичних поглядів большевиків на державу й націю до 1917 року і в дальшому аналізує теорію і практику московського большевизму в розв'язуванні національного питання в окремі періоди нової історії: від лютневої до жовтневої революції 1917 року і потім до часу створення т.зв. „воєнного союзу" в червні 1919 р. і в добу тривання цього союзу до січня 1921 р. і договірних стосунків до січня 1923. В останніх двох розділах праці автор насвітлює боротьбу створених большевиками республік за незалежність від РСФСР і компромісну большевицьку тактику в національному питанні в 1923-1929 роках, тобто до доби сталінізму. Праця Гр. Костюка є однією з перших спроб в українській політичній еміґраційній політичній літературі розглянути теорію і дійсність тактики і стратеґії большевиків у національному питанні в їх історичному аспекті. Використано в праці друковані і подекуди недруковані матеріяли й документи, в тому теж численні закордонні і совєтські дослідження з цієї ділянки. Григорій Костюк відомий, як історик із ряду науково-політичних праць з нової історії, в тому виданих англійською мовою студій „Упадок Постишева" („The Fall of Postyshev", 1954) „Сталінський режим в Ук-

(Закінчення на стор. 3-ій)

МЕНОР ДЖУНІОР КОЛЕДЖ РОЗШУКУЄ УКРАЇНОК

(Репортаж Л. Полтави)

(4)

У бібліотечній читальній залі Сестра Анна, яка, до речі, так добре володіє українською мовою, показує олійний великий образ-пейзаж, що трохи нагадує білими хатками Україну десь на Підкарпатті. Цей образ потрапив сюди завдяки студентці Катрін Карпіно, яка попрохала свого дядька, мистця з багатьома нагородами, подарувати один твір для Українського Коледжу, що він і зробив. Образ буде розіграний через льотерію, він оцінений в 500 долярів.

Чому ж не радіти?

Але на такий жест для Коледжу, який не має федеральної допомоги, здобулись американці...

Правда, за скромну оплату в Менор Джуніор Коледжі працює загально-люблений тут молодий професор — диригент і музика Михайло Длябога, з яким так легко вивчати релігійні українські хори, українські й англійські пісні. Правда також, що сюди час до часу приїздить молодий майстер українського танку Роман Строцький (взагалі майже без оплати), і студентки захоплюються українським танком.

А тим часом у Коледжі автор репортажу спостеріг іншу, гірку правду: Український Клюб тут такий малий і слабий, що навіть пообіцяних фіранок на вікна бібліотеки ніяк не можна придбати. Та вони й коштують не дешево, бо вікна — велетенські, читати приємно, але соняшні промені нищать книжки.

Бібліотекар-науковець Сестра Анна розповідає, що їй у праці допомагають 6 студенток, які дістають стипендії, і 6 студенток, які тренуються, практикують тут, бо й самі, закінчивши Коледж, підуть на працю до бібліотек. І це викликає почуття радости, адже велика бібліотека — зразково впорядкована. Та на майже 200 гарних дівочих голівок тут, над джерелами знань, хиляться тільки 16 українських...

„Два тижні тому до нас приїздили представники СУСТА, говорили з дівчатами з Українського Клюбу", — розповідає секретарка п-і Аня Кічула. — „Може наші дівчата трохи зрушаться... Адже був час, коли ми давали тут українські вистави, і концерти, і як успішно!.. Молодь це любить. Недавно у нас виступали два гітаристи з Канади, давали „Фолк-

Менор Джуніор Коледж — студентки в кімнаті відпочинку знайомляться з новим виданням.

концерт" — скільки було радости!.. Але талановиті українські концерти — для нас ще дорожчі"... Довідуємось, що в концертовій залі Менор Джуніор Коледжу є 750 сидячих місць, а при потребі можна доставити крісел на 900 місць! Чи будуть вони заповнені на Ювілейне Свято у суботу і неділю 8 і 9-го квітня? І ким?

Приїздіть 8-го квітня

Субота 8-го й неділя 9-го квітня 1972 року відкривають особливу нагоду докладно познайомитися з Менор Джуніор Коледжем і відзначити його Срібний Ювілей у товаристві Сестер Василіянок, Єпископів, професури, студенток і знайомих та не-

(Закінчення на стор. 4-ій)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65 ¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Безвиглядні екстреми

Коли переглянути список 37-ох президентів З'єднаних Стейтів і прочитати їх життєписи, то передусім впадає в очі те, що не було між ними екстремістів зліва чи справа. Це все були засновники Республіки і продовжувачі ідей своїх попередників, переможці у визвольній та громадянській війнах, колишні віце - президенти, конґресмени чи сенатори, губернатори й державні секретарі; були між ними й генерали, але мало було таких, які не служили у війську. Це були державні мужі, що керувалися державницькими інтересами країни, заходячи через те інколи в конфлікт з власною партією. Коли ж траплялося, що одна з двох партій зголошувала свого кандидата на президента, який слушно чи неслушно мав опінію екстреміста, то партія по всій лінії програвала. Так було з республіканською кандидатурою сенатора Беррі Голдвотера у 1964 р., коли демократ Линдон Джансон виграв вибори перевагою 486 електорів проти 52-ох. І коли тепер марку екстреміста має губернатор Алабами Джордж Воллес, то Демократична партія не призначить його своїм кандидатом на президента, знаючи, що він напевно програв би. Але, отримавши у правиборах 75 делеґатів на демократичній конвенції у Маямі Біч, Воллес у наступних правиборах може побільшити те число „своїх" делеґатів до 150-175, і тоді матиме поважний вплив на вибір кандидата на президента.

Будучи дуже „правим", Джордж Воллес, очевидно, перекине свої голоси тільки на такого кандидата, який сяк - так відповідатиме його світоглядові. Тому слушно стверджує „НЙ Таймс", що він уже тепер, ще перед партійною конвенцією „пересунув демократичний центр направо", а на конвенції зробить це ще далі. Отож уже тільки в трьох правиборах — у Ню Гемпширі, Флориді й Іллиной були погані наслідки для ліберального крила Демократичної партії, які звели насправді нанівець шанси сенатора Джорджа МекҐоверна й інших ліберальних кандидатів. Але заговорено знову про можливість кандидатури Едварда Кеннеді, сила якого в його прізвищі. У такому випадку Джордж Воллес знову кандидував би, як „незалежний" — і знову, як екстреміст, програв би.

Ось так образ майбутньої демократичної конвенції і її вислідц все ще дуже мряковинні.

Чілійський експеримент

Понад рік тому в невеликій південноамериканській державі Чіле відбулися президентські вибори. Комуністична партія Чіле, налагодивши союз із іншими лівими силами та з соціялістами і кинувши в терен сотні пропаґандистів, артистів, співаків із піснями про „красу комунізму" — здобула в країні леґальну перемогу: вперше у світі населення незалежної демократичної держави вибрало само собі „комунізм". Вибори програла велика опозиційна Християнсько - Демократична партія та її спільники. Вони не вдавались до демагогічних гасел і всяких обіцянок „раю на землі". І вони програли. Виграли ті, які обіцяли все. Повторилося щось подібне, як було в Україні в кінці короткого періоду державности, коли в 1919 р. большевицька Москва обіцяла всім усе, землю селянам, заводи робітникам, аби тільки остаточно збройно перемогти й зліквідувати ненависну їй українську державність.

Можна сказати, що певною мірою та ж сама комуністична Москва перемогла і в Чіле. Ось, прикладом, коли в Чіле взагалі мало-хто чув про російську музику та російські народні пісні, то тепер радіо тільки їх і передає... Але музика й пісні — це тільки культурні надбудови. Чого ж насправді досягнули чілійці, вибравши собі президента - марксиста д-ра Альєнде, близького приятеля першого секретаря комуністичної партії Чіле Луїса Корвалана? Відповідь на це питання дають постанови Пленуму ЦК комуністичної партії Чіле, що закінчився 19-го березня. В постановах сказано, що треба „залучати до будови соціялізму ширші маси населення, треба збільшити продуктивність праці, досягнути рентабельности громадських підприємств, себто тих, що їх націоналізували комуністи, треба забезпечити населення необхідними продуктами харчування"... Коротко сказавши, що не візьми, то все „треба", всього не вистачає або й немає. Чілійські жінки в Сантіяґо вже маршували вулицями й кричали, що їхні родини — голодні.

Тим часом Чіле не виплачує міжнародних великих боргів, у країні становище гіршає й гіршає і населення все більше починає розуміти, що означає комунізм на практиці.

СПІЛЬНО БОРОНІМ НАШИХ БРАТІВ І СЕСТЕР!

Промова Єпископа-Помічника Івана Стаха у Вашинґтоні 19 березня 1972 р.

Добрий батько, коли відходить з туземного життя до вічного, звичайно лишає свій заповіт — тестамент для своїх дітей. І звичайно добрі діти, а не марнотравні сини, зберігають волю батька і стараються виконати те все, що їм батько в заповіті доручив.

Подібно мається справа із національним батьком, який, полишаючи народ свій у такій страшній ситуації, як це було в часі Тараса Шевченка, теж полишив нам свій заповіт.

Ми його всі знаємо, ми його не тільки пам'ятаємо, але ми його стоячи співаємо як другий наш національний гимн. Отже і ми сьогодні зійшлися отут, в столиці Вашинґтона, щоб спом'янути „незлим, тихим словом" нашого генія Тараса Шевченка.

Та не тільки спом'янути тихим словом, але, пам'ятаючи його заповіт, ми маємо сповнити його волю, маємо тут, пригадуючи його слова, набратися немов нового духа для дальшого змагу за ті ідеали, за які він терпів десятилітнє заслання і, вимучений каторгою, не вспів сам добитися волі для свого народу і нам переказав продовжувати його працю.

В історії України, як ми всі добре знаємо, були такі хвилини, коли здавалось ось-ось нашому народові прийде кінець. З усіх боків вороги придушували наш нарід, і могло видаватись слабодухам, що вже йому прийшов кінець. Слабої волі люди часом впадали в зневіру, переходили в чужий табір, зраджуючи свою націю і, хоч там зберегли свою шкіру, ні чести, ані пошани в чужих не знайшли. І ми їх усіх звемо зрадниками.

А тепер спитаймо себе: що врятувало наш нарід від загибелі, що його вдержало при житті? Відповідь наша буде коротка: його вдержала Божа Сила, сильна віра. „Ми віруєм Твоїй силі!" — кликав Тарас Шевченко.

І дійсно, Господь Бог в таку тяжку годину посилає нам національного пророка Тараса Шевченка, який своїм полум'яним словом, немов вогненним мечем, палив приспану совість свого народу.

Сам він, надхнений вищим словом, бачив довкола себе тільки сумну дійсність кріпаччини, страшну неволю свого народу. Його серце стискає біль на вид тієї страшної дійсности, яка нічим не різниться від того стану, що нині давить нашу Україну. Він в розпачі кличе: „Село неначе погоріло, неначе люди подуріли, німі на панщину ідуть"... „нема сім'ї, немає брата ні сестри, щоб не заплакані ходили". Цей жахливий образ, чи не є це образ нашої України нині, де нема сім'ї, немає брата ні сестри, щоб не заплакані ходили? І Шевченко у своїй ніжній душі кликав: „Світе тихий, краю милий, моя Україно, за що тебе сплюндрували, за що, мамо, гинеш?"

У своєму пророчому видінні він бачить ту нещасну Україну, де „скрізь неправда, де не гляну, скрізь Господа лають...", „Серце в'яне, застигає, замерзають сльози".

З гірким докором він звертається із словами, які й нині є актуальними: „Землячки бо по-московськи так і чешуть... сміються та лають батьків своїх, що змалечку цвенькати не навчили по-німецьки... там на чужині разпинать, а не любить навчились ви брата".

За свою любов до рідного народу він терпів заслання і з далекого Казахстану тужив і кликав: „О Господи, дай мені хоч глянуть на народ той убогий, на тую Вкраїну". У безмежній любові до своєї Батьківщини він казав: „Мені однаково, чи буду я жить в Україні, чи ні, чи хто згадає, чи забуде мене в снігах на чужині, та неоднаково мені, як Україну злії люди присплять лукаві і в огні її окраденою збудять, ох неоднаково мені".

Але, щоб до того не допустити, каже Шевченко, „мушу жити на світі, волочити в неволі кайдани".

У своїй вищій візії Шевченко бачить, що українському народові найбільше потрібно братньої любови, бо без того нічого ми не зможемо осягнути. І тому кличе: „А всім нам вкупі на землі єдиномислiє подай і братолюбіє пошли".

Якими ж актуальними є ці слова нашого генія нині для нас, розкинених по всіх континентах світу!

В цей страшний для нашої Церкви і нашого народу час, коли ворог завзято нищить нашу провідну верству, нашу патріотичну молодь, об'єднаймося всі разом і спільно боронім наших братів і сестер! Нехай наш голос почують усі ті, які так чи інакше винні в тому, що наш нарід мучиться у большевицьких кайданах, нехай почують ті „гуманісти", які не підносять слова протесту проти жорстокого винищування наших інтелектуалів в Україні.

Це дуже гарно і похвально, що ви, Дорога Молоде, взяли собі глибоко до серця слова нашого генія і не забули, хто ви є, чиї ви діти, і могутньо підносите свій протест в обороні братів наших на рідній Україні. Честь вам за це і напевно Господь вас за це благословить.

За вказівками Шевченка: „Молітесь Богові святому, молітесь правді на землі", і Господь напевно вислухає ваших і наших молитов і пошле Україні „Вашинґтона з новим і праведним законом", що дай Боже якнайскорше. Хай Ісус всіх вас благословить!

Д-р Михайло Білик

„УКРАЇНА — ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДЛЯ МОЛОДІ"

Під такою назвою появилася в 1971 році на українському книжковому ринку праця, видана Об'єднанням Українських Православних Сестрицтв у ЗСА. Головний редактор — Людмила Івченко - Коваленко.

Ця надзвичайно дбайливо, естетично, чітким друком випущена книжка є милим і корисним подарунком для всієї української молоді, а спеціяльно для молоді, яка виросла, виховалась чи народилась поза Україною.

Праця охоплює відомості з географії, археології, історії, літератури, театру, музики, мистецтва, архітектури, науки, техніки і промисловости від найдавніших до сьогоднішніх часів в Україні і на еміґрації.

Десятки гарно зроблених плянів, мап, знимок соборів, церков і заповідників не тільки прикрашують її, але й облегшують читачеві вивчити і запам'ятати дану ділянку.

Автори енциклопедії поставили собі за ціль представити події і досягнення в Україні від найдавніших до найбільш дискусійного в нашій історії періоду — визвольних змагань 1917-1920 років — по змозі об'єктивно, соборно. Вони не пробують виправдувати одного уряду, угруповання чи партії коштом інших, менше їм прихильних (як це дуже часто буває в наших виданнях), а стараються видвигнути, оживити і звеличати здорову, творчу думку українських патріотів - самостійників, не беручи під увагу, з якої частини України вони походять, до якої релігії чи партії належать. Такою поставою вони напевно з'єднають собі великий круг молодих людей, які, до речі, не зацікавлені нашими партійними порахунками, привезеними ще зі „старого краю" і не ходять на засідання та збори наших установ чи громадських організацій тільки тому, що там, мовляв, „критикують одні других і лаються" і одна партія чи угруповання за всяку ціну старається „перебрати владу" від другої.

Переглядаючи сторінки доброякісного паперу, читач з приємністю знайомиться з велетнями нашого релігійного життя: митрополитами Петром Могилою, Андреєм Шептицьким, Василем Липківським, кардиналом Иосифом Сліпим; з постатями наших державних мужів: княгинею Ольгою, князями Володимиром Великим, Ярославом Мудрим, Романом Галицьким, королем Данилом; з славними гетьманами: П. Сагайдачним, Б. Хмельницьким, І. Мазепою, а далі з творцями новітньої української держави: М. Грушевським, С. Петлюрою, Є. Коновальцем та іншими.

Автори детально описують велетнів - оборонців мови, культури і духового буття рідного народу: І. Котляревського, Т. Шевченка, о. М. Шашкевича, Ю. Федьковича, І. Франка, Л. Українки, знайомлять читача з визначними акторами нашого театру, які виховували нарід в національному дусі і пригадували йому про його славну минувшину і про злих сусідів - ворогів, які знищили незалежність України — це незабутні М. Старицький, М. Кропивницький, М. Заньковецька, Л. Курбас, В. Левицька, В. Блавацький, Й. Гірняк, Б. Паздрій, О. Добровольська — та багато, багато інших.

Коротко, але ясно схарактеризовані творці української музики: Д. Бортнянський, М. Вербицький, М. Лисенко, С. Людкевич, О. Кошиць; народне мистецтво: вишивки, різьба в дереві, кераміка, писанки; чудово віддзеркалені архітектурні цінності України; чітко показані на мапах природні багатства і корисні копалини нашої батьківщини.

На протязі 270-сторінкової праці автори підкреслюють стремління українського народу до самостійного життя. Його боротьбу проти Москви і Варшави, від найдавніших часів до сьогоднішнього дня, за свою національну окремішність, мову, культуру, за своє буття та існування.

Сподіваємось разом з авторами енциклопедії, що вона допоможе батькам, учителям і школам українознавства виховати наших дітей національно - свідомими, гордими зі свого походження.

Нам тільки залишається сердечно поґратулювати авторам згаданої праці і допомогти, щоб мінімальний наклад, 2000 примірників, значно побільшився якнайскоріше.

„Україна — Енциклопедія для Молоді" — повинна бути в бібліотеці кожної свідомої української родини.

ГАЗОПРОВІД ДЛЯ БОЛГАРІЇ

Проєкт газопроводу з України в Болгарію розробили київські фахівці. „Підземна маґістраля перетне майже всю Україну, — інформувала „Радянська Україна" з 16 березня, — і в районі Ізмаїлу вийде до Дунаю. Потім траса газопроводу пройде по території Румунії і Болгарії до Софії. Щороку в братню Болгарію подаватиметься три мільярди кубометрів палива". Більшість машинерії буде переслана з України, а також із інших країн „соціялістичної співдружности".

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ:

ДИСКУТУЙМО ДО ТЕМИ

Не раз у нашій пресі появляється цікавий, на часі допис. Однак, рідко коли розвивається дискусія над порушеною проблемою. Якщо автор і дістає відгук, то дуже часто у формі нападів, а то й зневаг його як людини, а основне питання залишається зіґнорованим або ледве заторкнутим.

Маркантним прикладом саме такого підходу була відповідь проф. Степана Горака на мою статтю у „Свободі" п. н. „Виходимо чи тупцюємо на місці".

Читач не бачив, що ціллю мого листа було не робити підсумків праць наших науковців, а звернути ще й ще раз увагу на потребу посилення наших впливів у школах. Вся сила арґументу була, отже, спрямована на підкріплення цієї основної думки. Шкода, що проф. Горак, замість розвинути к о н с труктивну дискусію над таким важливим питанням, присвятив левину частину своєї статті або своїй особі, або саркастичному повчанню мене. Читаючи її, так і напрошувалось на думку Симоненкове: „Дядька в сільраду ескортували, дядька повчали і докоряли".

Замість р о з писуватись над моїм „песимізмом", вчити мене дефініції слова „тупцювати" чи розводитись зі своєю невірою в брошурки, хайби проф. Горак „вдарив" був по основному арґументу і доказав, що з українським питанням ознайомлюється впродовж студій загал студентства в усіх університетах Америки. Щойно тоді можна було б твердити, що наведена мною ситуація є виявом „особистих переживань на одному з університетів". Зазначу принагідно, що „особисто" я мала найкращі успіхи, але це аж ніяк не задурманювало мене бачити загальний стан. Однак, дописувач не міг цього довести, тож почав ворожити, що я думаю і знаю чи точніше — не знаю.

Правда, у статті побіжно заторкнено кілька важливих питань, як кількість наших професорів в університетах, якою тематикою цікавляться наші науковці та фінансова піддержка українознавчих студій. Шкода, що саме цих питань, або хоч одного з них, не розробив основніше проф. Горак. Тоді увага читача була б зосереджена над порушеною проблемою і не послаблювалася б іронічними завваґами, зверненими в мою сторону.

Марія Пискір

Мілвокі

НОВА ДИТЯЧА ЗАЛІЗНИЦЯ

У м. Донецькому в міському парку розпочали прокладати „дитячу залізницю". Хоча вона іграшкова, з малими паротягами й вагончиками, що можуть брати лише кілька дітей, все в ній буде обладнане, як на звичайних залізничних вокзалах. Залізничники вже навчають там 1 000 дітей, як і що робити на залізниці, навіть як ремонтувати вагони. Московські „Ізвєстія" з 15-го березня подали, що це вже „35-та дитяча залізниця в нашій країні". Залізниця в Донецькому призначена нібито для розваги дітей шахтарів, але також і для привчення їх до праці: „Під час літньої відпустки тисяч учнів прийдуть сюди допомагати будувати свою дорогу".

З НАШИХ БУДНІВ

У ДОБРИХ СУСІДІВ

На початку місяця березня я відвідав Світовий Лемківський Центр, яким являється славне місто Йонкерс коло Ню Йорку. Нагода була, розуміється, ювілейна, хоч може й не така святочна, як минулого тижня в Дітройті, на 70-річчі Бка. В Йонкерсі прийшлося мати діло з малопітніми майже ювілятками: місцевий Відділ ОЖ ОЧСУ відзначав заледве своє 5-річчя, але з таким розмахом й швунґом, якби це був принаймні їх срібний ювілей! Велл, жіноцтво революційне, муха не сідає, — як сказав наш професійний майстер церемоній, колеґа В. Гентіш. Вустрів тут деяких землячок з рідного табору „Орлик" у Верхтесґадені. В інтимній розмові виявилось, що дорогих землячок не так може турбують справи оборони чи визволення України, як інша гірка болячка: як визволитись з-під накопичення власних фунтів... Знаю цей біль — він близький і моєму серцю.

Прекрасний Народний Дім мають наші сусіди в Йонкерсі — є чим погордитись перед не одною Метрополією. Все нове, модерне, велика, світла концертова заля та й на „підпіллі", тобто бар, гріх було б нарікати, а ще тоді, коли давні друзі зустріли тебе так гостинно, що й потім авто, мов би норовиста кобила, не хотіло рушити з місця і вертатися до Ню Йорку, — як це трапилось керівникові Квартету „Каравана", колезі Богданові Бемкові, що був за фірмана. Ви не повірили б, що така, за перепрошенням, блоха, як „фольксваґен", може бути така вперта! На наше щастя, в „підпіллі" ще тоді твердо стояли на позиціях деякі „нескорені", які, спасибі їм, подали нам помічну руку і майже на руках винесли нас із нашою блохою з паркової площі на дорогу. А що, якби у нас не було таких революціонерів?..

У Йонкерсі, на ювілеї я мав честь та приємність виступати з єдиним тут на Сході головічам квартетом ревелерсів „Каравана" і з динамічною танцювальною групою „Київ" Ромка Страцького. Що за хлопці, що за дівчата! Що за фіґури, що за танці! Рясними оплесками привітала публіка оповістку зі сцени колеґи В. Гентіша, що, дякуючи старанням нашого славного земляка, Майка Мазуркі-Мазуркевича, танцювальна група „Київ" дістала анґажемент до Голлівуду! Тричі „слава"!

Мінорні, натомість, настрої панували серед „караванярів", зокрема був похнюплений мій добрий друг, Богдан Бемко, а це тому, що один з його „верблюдів" (мабуть, баритон) залишає квартет і відходить на пенсію чи що. Проте і в цьому випадку, як писав колись поет, „з журбою радість обнялась", бо під час перерви одні сумівці та інші школярі купили 25 штук платівки „Каравана співає", а співає вона справді так, що мило послухати.

Велике довір'я виявили до нас дирекори місцевої Кредитівки, що в пізню вечірню годину не завагались показати Б. Бемкові та мені свої бюрові кімнати і де стоїть їхній сейф, — так ґрунтовно обчищений минулого року злодіями... Мало того: шановні директори запропонували нам позику на догідних умовинах — Бемкові на нову платівку, мені на збірку гуморесок! Нема то, як поїхати в гості до добрих сусідів!

І к е р

Н. Грінченко („Баян")

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА І ЇЇ ПРЕДСТАВНИКИ

(3)

Не зважаючи на те, що вже в творах зазначених вище композиторів п о ч и нає відчуватися прагнення до створення своєї національної музики, вони своєю формою й викінченістю далеко поступаються творам нашого славного композитора — творця справжньої української музики — Миколи Віталійовича Лисенка.

Його ім'я яскравою зіркою горітиме на сторінках історії нашого народу, бо воно займає в ній одне з найпочесніших місць. Ми поправді повинні дивуватися глибині внутрішньої сили Лисенка, завдяки якій він вийшов переможцем у тяжкій боротьбі, бо гаряча любов до своєї Батьківщини йому в цьому допомогла. З лірою - піснею сміливо йшов він уперед, переборюючи всі перешкоди, які траплялися на цій тяжкій дорозі.

З огляду на те важливе значення, яке займає Лисенко в українській музиці, не зайвим буде хоч би дещо подати з його біографії.

Народився Лисенко 9-го березня ст. ст. 1842 року в с. Гриньках на Полтавщині в родині дідича і одержав дуже добру освіту. Вже п'ятилітнім хлопчиком почав учитися грати на фортепіяні, а коли було йому дев'ять років — пробував компонувати. Через рік віддали Лисенка до київського пансіону Вейля, а звідтіля до пансіону Гедуена. По закінченні цього останнього був прийнятий до харківської гімназії.

Перше знайомство з українською народною піснею Лисенко одержав ще від своїх батьків, а в юнацькому віці став пильно записувати мотиви й слова тих пісень. Але серйозно розробляти національну музику Лисенко став лише з того часу, як вступив до університету. То було в часах загального народного ентузіязму, тобто по скасуванні в Росії кріпацтва, бо тоді відчулася велич пережитого моменту, і в усіх був піднесений настрій.

Хоч цей рух 60-их років минулого століття і не входить у рамки цього нарису, він не міг не торкнутися душі молодого Лисенка, який горів бажанням працювати на користь батьківщини.

З того часу метою Лисенкового життя стала рідна музика, українська музика, і він усією душою віддався їй, не змінюючи своїх переконань ніколи і ні перед ким.

По закінченні Ляйпціґської консерваторії Лисенко оселюється в Києві, там дістає місце викладача в музичних школах, а також дає приватні лекції. Увесь свій вільний час присвячує творчості. Протягом 1868-1876 років Лисенко зібрав багатющий матеріял для своїх збірників українських пісень, написав цілий ряд романсів до слів Шевченка, видав збірник „Молодощі", написав оперету „Різдвяна ніч", яка пізніше була перероблена на оперу. В році 1876-му Лисенко виїжджає до Петербургу, де вивчає у Римського-Корсакова оркестрування. Пробувши там два роки, знову повертається до Києва, де живе аж до самої своєї смерти.

Тепер, коли деякі біографічні риси Лисенка позначені, лишається познайомитися з творами цього славного українського композитора.

Багатостороння композиторська діяльність Лисенка міститься в операх і оперетах, численних романсах та хорах, п'єсах для фортепіяна й інших музичних інструментів. Крім того, у Лисенка є ще окремі твори для співу в супроводі оркестри.

Творчість Лисенкова почалася з чудових романсів на слова Шевченка. Вони видані під загальною назвою „Музика до „Кобзаря" Шевченка" (понад 80 творів).

Перший твір цієї серії „Заповіт" для тенора й чоловічого хору тоді ще не був надрукований.

З усіх тих багатьох романсів, хорів, дуетів, тріо, квартетів найкращими є ті, що написані на народні українські теми. В них усе таке свіже, оригінальне і своєрідне. Яскраві картини української природи, намальовані талановитою рукою великого поета, втілені в звуки не менше талановитого композитора.

Уже в перших Лисенкових творах чуємо ту могутню ноту української національности, яка глибокою борозною проходить по всіх його творах.

Серед творів, вміщених у збірці „Музика до „Кобзаря", є й не зовсім вдалі, але вони губляться в загальній масі краси, притаманної всій його музиці.

Відзначимо з цієї серії видатні твори:

Безумовно, на перше місце треба поставити кантату для сольо, хору й оркестри „Б'ють пороги" (оп. 21). Це музична історія з минулого України. Не зайвим буде відмітити, що в друкованій партитурі у деяких місцях тексту під нотами довго не було надруковано слів — цензура.

Розберімо ж у подробицях цей твір:

По шеститактовому вступі оркестри баси в унісон на протязі багатьох тактів ведуть мелодію до слів:

Б'ють пороги,
місяць сходить,
Як і перше сходив,
Нема Січі, пропав і той,
Хто всім верховодив...

Могутні ноти надхнення й піднесення наприкінці фрази притихають, щоб опісля в з'єднанні з тенорами із новою силою й у той самий час повторити:

Нема Січі, очерети
У Дніпра питають:
Де то наші діти ділись?
Де вони гуляють?..

У відповідь на це запитання лунає жалісна мелодія тенора (сольо) в супроводі флейти і к л я р н ета представляючи в тих звуках крик чайки та облитий сонячним промінням степ з порозкиданими по ньому могилами:

Де наші панують?
Де панують, бенкетують?
Верніться, дивітеся, —
Жита похилились...

Музичний вираз цих слів у партіях баса й тенора.

Особливо цікавим є останній такт цього розділу, коли дійшовши до двох „форте" голоси уривають мелодію на слові „вернітеся", і на цей палкий заклик на тлі протяжних „тремольо" контрабасистів і віолончелістів та витриманих тонів тромбонів і фаготів лунає: „Не вернуться!" (цих слів у партитурі не було), сольо, що чергується поміж басом, баритоном і тенором.

Наступний відділ „Слава не поляже!" йде в „це-дурі" і починається жіночим хором, — першим його виступом у кантаті.

Останній такт:

Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине!

От де, люди, наша слава,
Слава України!

Це — остання частина кантати. Тут хор і оркестра розгортаються на всю свою повноту.

З інших творів із цієї серії виділяються: „Сонце заходить, гори чорніють", — тріо для двох сопрано і тенора, „Огні горять", „Ой, Дніпре мій, Дніпре", „Зацвіла в долині червона калина" (дует для сопрано й тенора), „Доля" — це один з найкращих романсів, „Гомоніла Україна" — дуже виразна річ, та цілий ряд хорів, надрукованих пізніше.

(Далі буде).

ЧАСИ МІНЯЮТЬСЯ: 5-ТА КОНВЕНЦІЯ АААСС

(Закінчення зі стор. 1-ої)

відділу про Михайла Грушевського, а проф. Іван Рудницький про Михайла Драгоманова. На третій конвенції в Колюмбус, Огайо, проф. Іван Рудницький виступав з темою про українську літературу 19-го століття, а в 1971-му році в Денвер, Кол., на сесії, яку я очолював, проф. Любомир Винар мав доповідь на тему: „Українсько-російська конфронтація в історичній перспективі". Трьох інших українських професорів виступали в минулому на чисто російські теми, при чому ніде не відмічено їхнє українське походження.

На з'їзді в Колюмбус створено нову національну організацію — Асоціяцію для студій національностей (СССР і Східньої Европи), яку я очолив і яка на сьогодні нараховує вже 165 членів-фахівців, що цікавляться національним питанням. Та Асоціяція видає „Нюзбакс" для своїх потреб і підготовляє видавання окремого журналу „Нешенеліті Квортерлі". Наявність такої організації до великої міри спричинилася до зросту зацікавлення не-російськими народами СССР про що говорив проф. Джордж Демко, секретар АААСС, в своєму інтерв'ю в „Голосі Америки" в Далас 16-го березня. Пояснюючи програму п'ятої конвенції, д-р Демко відмітив мій вплив на зміну зацікавлень АААСС в напрямку концентрації над національностевим питанням. Правда, тут слід відмітити інші фактори, ще сильніші за особи: погіршення ізраїльсько-совєтських відносин, починаючи з 1967 р., як і російський антисемітизм довели скоро до того, що велика і надто сильна група членів АААСС жидівського походження майже в цілості закинула свої минулі проросійські симпатії і стала виразно проти російських впливів. Слухаючи доповідей деяких знайомих колеґ і порівнюючи їхні виступи в минулому, доводиться з приємністю ствердити, що вони пережили зворот на 180 ступнів. Тут не місце згадувати прізвища, але деякі визначні науковці зараз з цілою силою арґументів підтримують українські національні аспірації і стали знавцями історії України, включно із усіма переслідуваннями, яких зазнав український народ під большевицькою владою. Правда, їм незручно говорити виключно про антисемітизм і тому саме для аналогії та підчеркнення російського характеру совєтської системи вони мусять включати приклади з української дійсности, як і інших поневолених народів.

Ще іншою причиною звороту в зацікавленнях не-російськими народами є фінансове питання. Майже усі більші університети, які в минулому одержували великі суми на їхні студії Росії (СССР), почали відчувати фінансові обмеження а то і втрату грошевих допомог від уряду. Америка почала цікавитися Африкою і африканським питанням, включно із справою чорної меншини в ЗСА, в дальшому Азією і зокрема Китаєм. В тих обставинах виринає потреба забезпечення допливу студентів на студії Східньої Европи, чим можна було б оправдати існування великої скількости професорів та і зберегти їхні добрі платні. Одним словом, актуальність етнічних проблем набирає окремої важности і поскільки американців російського походження є дуже мало, треба звернути увагу на більші етнічні групи, як поляки, чехи, українці, хорвати, словаки та інші. Тих студентів не все можна зацікавити студіями російських предметів, але вони можуть відгукнутися на студії, пов'язані з країнами їхнього походження. Немає сумніву, що в тих обставинах для українців народжуються нові перспективи та можливості і при відповідній кермі ми зараз маємо хіба найкращі вигляди на те, щоб закріпити українознавчі предмети в більшій скількості американських університетів. Можливо, що в деяких місцях доведеться нашій громаді прийти з фінансовою обмеженою допомогою, але певним є також, що наш гріш зараз може мати реальні успіхи.

Пов'язуючи зацікавлення американського наукового світу національним питанням в СССР з дуже актуальною проблемою етнічних студій, ми не сміємо проґавити шанс, бо через кілька літ положення може знову змінитися в нашу некористь.

Далас ще і тим остається важним, що „Голос Америки", крім виступу д-ра Демка, також передав пів-годинне інтерв'ю зі мною, в якому я мав нагоду розказати про наукові проблеми української Америки. Слухач в Україні одержав точні дані про наші успіхи і діяльність і певним є, що у висліді „слухаюча" Україна скріпить щераз свою віру та сили на кращі часи.

Степан М. Горак

Богдан Нижанківський-Бабай виступає цієї суботи в Ню Йорку

Богдан Нижанківський-Бабай (портрет у виконанні Едварда Козака-Ека)

Ню Йорк. — Прибулий із Дітройту, де він постійно перебуває, прозаїк, поет і сатирик Богдан Нижанківський, відомий широко як автор друкованих в журналі „Лис Микита" під псевдонімом Бабай іронічних і сатиричних віршів, матиме в суботу 25 березня ц.р. свій літературний вечір у Ню Йорку. Влаштовує цей вечір Об'єднання Українських Письменників „Слово". У програмі вечора, що його відкриє ред. Остап Тарнавський, твори Бабая читатимуть автор й артисти із Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької. Виступатиме під час вечора також письменник Микола Понеділок і фортепіянове сольо виконає піяністка Марта Чапельська. Відбудеться вечір о год. 4.30 по пол. в залі Українського Інституту Америки при 2 іст 79-а стріт. На другий день, у неділю 26 березня, буде відбуватися літературний вечір Богдана Нижанківського-Бабая у Філядельфії в залі „Тризуба". Там у мистецькій програмі виступатимуть артисти української сцени Ліза Шашаровська-Чепіль та Богдан Паздрій.

В Гарварді відбувся семінар присвячений арештам в Україні

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ської доповідав проф. В. Одайник. Він почав свій виклад подіями в СССР і в Україні від кінця „де-сталінізації" в 1965 р., після упадку Хрущова і з початком арештів українських, російських та інших культурних діячів. Проф. В. Одайник дав характеристику заарештованих в січні 1972 р., підкреслюючи, що всі вони були зразковими совєтськими громадянами, що вони в більшості випадків походять з селянських і робітничих родин, що вони інтересуються українською культурою і історією та що вони не належали до ніяких організацій. Все, чого заарештовані хотіли, — це прав, які їм дає совєтська конституція і за це їх заарештовано. Найбільшими пониженнями проти яких вони виступали — це вживання російської мови в школах, зневага росіян до всього українського і зокрема до українських політичних аспірацій, проти виселювання українців поза Україну, проти економічної експлуатації, нищення українських культурних пам'яток і постійних репресій. Проф. В. Одайник широко насвітлив всі ці моменти та закінчив свій виклад з'ясованням методів боротьби, яку вживають українські дисиденти. Їх можна поділити на три групи. Перша — правнича. Це писання петицій до уряду і членів партії. Друга — це писання теоретичних праць (наприклад „Інтернаціоналізм чи русифікація"), в яких представляються різні проблеми, які існують в Україні. Третя — це якнайбільший розголос прав, за які вони змагаються в рямцях совєтської держави.

Після викладу проф. В. Одайник відповідав на питання, що їх ставили студенти, яких на семінарі було понад 100. На питання, чому совєти бояться дисидентів, проф. В. Одайник відповів, що у росіян існує нераціональний страх перед іншими національностями, які можуть знищити цілу систему СССР. Він уважає, що якраз ці справи повинні якнайбільш розголошувати еміґранти по за Україною.

На наступний день відбулися на Гарварді сходини Управи СУСТА, на яких обговорено також діяльність Комітету „Студенти в Обороні Людських Прав на Україні", який був створений у Вашингтоні. Цей Комітет ставить собі за ціль домагатися, щоби президент Р. Ніксон став в обороні заарештованих культурних діячів, коли буде на відвідинах в СССР в травні цього року.

ВИСТАВКА КРЕХОВЕЦЬКИХ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — 6-та виставка малярських праць Євгенії Ващук Креховецької і різьби Василя Креховецького відбулася тут з повним успіхом в днях 15 до 29 лютого 1972 р. в „Philadelphia Center Institute" Locust St. Philadelphia. Сотки американців відвідало цю виставку, висловлюючи захоплення українськими красвидами та різьбою.

Григорій Костюк опублікував нову працю...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

раїні: Студія про декаду масового терору" („Stalinist Rule in the Ukraine: A Study of the Decade of Mass Terror 1960"), які здобули прихильну оцінку українських і чужоземних рецензентів.

Відгукнувся на працю Гр. Костюка уже й теоретичний і політичний орган ЦК КПУ „Комуніст України", атакою на Гр. Костюка у статті Л. П. Нагорної п. н. „Критика фальсифікацій національної політики КПРС і радянської держави", надрукованій в ч. 3 за березень 1972 р. Полемізуючи з американськими історикам В. Коларжом, Р. Пайпсом, Л. Снайдером та іншими, Л. П. Нагорна зупиняється також і на друкованій у журналі „Сучасність" студії Гр. Костюка „Теорія і дійсність", як на „останньому слові в галузі „дослідження" національної політики КПРС". Книжку Гр. Костюка „Теорія і дійсність" видано як число 9/28 Суспільно-Політичної Бібліотеки „Сучасности" з багатьма примітками та з іменним та предметним покажчиком. Набувати її можна у: Mr. G. Lopatynski, 875 West End Ave. Apt. 14 B., New York, N. Y. 10025. Ціна 3.00 дол.

По довгій недузі, 22-го березня 1972 року помер, Незабутній, Дорогий

Володимир Варлаамович МІЯКОВСЬКИЙ

засновник і безмінний керівник Музею-Архіву УВАН

Це величезна втрата для української науки і для Української Вільної Академії Наук.

Схиляємо голови перед Його відкритою могилою і висловлюємо глибоке співчуття доньці Покійного п. Оксані й онукам.

ОЛЕКСАНДЕР і КІРА АРХІМОВИЧІ

Замість квітів на могилу

бл. п. Степанії Борецької з Квітовських

ласкаво зложили ВШ. Пані і Панове грошеві пожертви на:

1. ФОНД ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА КАРДИНАЛА КИР ЙОСИФА VII

1. Сини і внуки	$120.00
2. Д-р Віктор і Оля Лебедовичі	25.00
3. Інж. Ярослав Цюк	20.00
4. Мґр. Юрій і Богдана Венгорські	10.00
5. Степан і Марія Заплатинські	10.00
6. Євгенія і Володимир Костюки	10.00
7. Інж. Юрій і Іванка Луцишини	10.00
8. Ілярій Мазепа	10.00
9. Інж. Олександер Мамчин	10.00
10. Інж. Володимир і Ірена Медухи	10.00
11. Інж. Ігор і Люба Паки	10.00
12. Інж. Роман і Марія Пелехські	10.00
13. Інж. Іван і Софія Слонські	10.00
14. Інж. Євстахій Филипович	10.00
15. Д-р Маріо і Марта Амеро	5.00
16. Д-р Олександер Білик	5.00
17. Ірена і Тарас Ванчицькі	5.00
18. Михайло Викрикач	5.00
19. Михайло Дзядів	5.00
20. Олена і Омелян Каратницькі	5.00
21. Інж. Михайло і Ольга Ковальчуки	5.00
22. Ліда і Ігор Костюки	5.00
23. Климентина Кульчицька	5.00
24. Анна і Михайло Куриляки	5.00
25. Людмила і Богдан Лівчаки	5.00
26. Михайло Матковський	5.00
27. Мирослав Рудий	5.00
28. Дир. Степан Сприньський	5.00
29. Ярослав Шарко	5.00
30. Інж. Володимир і Дарія Яримовичі	5.00
31. Марія Весага	2.00
Разом	$357.00

2. НА УКРАЇНСЬКИХ СИРІТ В ЕВРОПІ

1. Сини $25.00

НА УКРАЇНСЬКИХ ВОЄННИХ ІНВАЛІДІВ В ЕВРОПІ

1. Сини $25.00

Усім ВШ. Жертводавцям, які зложили свої датки на згадані цілі в пам'ять нашої Незабутньої Мами, складаємо нашу щиросердечну подяку!

Зокрема щиро дякуємо всім ВШ. Жертводавцям, переважно з віддалених місцевостей, які жертвували в пам'ять нашої Дорогої Мами на цілі їхнього вибору та за безпосередню висилку тих пожертв у призначені місця.

На окрему подяку заслуговують ВП. інженери Євстахій Филипович і Михайло Ковальчук за зразково переведену збірку.

Хай Всевишній винагородить всіх Вас стократно!

РОДИНА

Замість квітів на свіжу могилу

д-ра РОМАНА КРИШТАЛЬСЬКОГО

складаємо 25.00 долярів на Стипендійний Фонд Українського Журналіста.

Софія і д-р Богдан ОЛЕСНИЦЬКІ

ГОЛОВНА РАДА НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ ІМ. ШЕВЧЕНКА

З жалем повідомляємо, що 22-го березня ц. р. помер у Ню Йорку на 83-му році життя

сл. п. проф.

ВОЛОДИМИР МІЯКОВСЬКИЙ

дійсний член НТШ, видатний український літературознавець й історик-архівіст.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ПРЕЗИДІЯ

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

З глибоким смутком повідомляємо про смерть 22 березня 1972 року, на 83-му році життя

Проф. ВОЛОДИМИРА ВАРЛААМОВИЧА МІЯКОВСЬКОГО

дійсного члена УВАН у США, відомого літературознавця і шевченкознавця, невтомного і безмінного керівника Музею-Архіву ім. Д. Антоновича.

ПАНАХИДА відправиться в п'ятницю, 24-го березня 1972 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН — в суботу, 25-го березня 1972 р. з того ж похоронного заведення — о год. 10-ій ранку Заупокійна Служба Божа в Українській Православній Катедрі св. Володимира, 160 Вест 82-га вул. в Ню Йорку. Після Служби Божої Тлінні Останки будуть перевезені на Український Православний Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж. — Церква-Пам'ятник св. Андрія о год. 12:30 дня.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Висловлюємо щирі співчуття Доньці і Родині Покійного.

УПРАВА УВАН у США

МЕНОР ДЖУНІОР КОЛЕДЖ РОЗШУКУЄ УКРАЇНОК

(Закінчення зі стор. 1-ої)

знайомих людей з Української Громади. У Менор Коледжі того кінця тижня сподіватимуться батьків не лише з Філядельфії й околиць, а із Ню Йорку (можливо хтось збереться поїхати з дочками — випускницями 12-ої кляси Академії св. Юра?), із Словтсбургу, з Честеру, Трентону й ін. міст. Тоді буде особлива нагода внести в гостинно відчинені двері Коледжу більше українського тепла, української душі.

Менор Джуніор Коледж — членки Українського Клюбу готуються до показу писанок на Великдень.

Програма ювілейних святкувань: у суботу 8 квітня о год. 6-7 вечора коктейль, від 7-ої вечора святкова вечеря (10 дол. від особи); від 9-ої до 1-ої ночі танцювальна забава, від 1 до 2-ої ночі гостям розноситиметь чай і каву, щоб закінчити ту зустріч у приємних розмовах. У неділю 9-го квітня о 12-ій г. дня — Вдячне Богослуження, яке відправлять єпископ-помічник Владика Василь Лостин і римо-католицький єпископ Владика Томас Велч; о 2-ій г. дня — велика концертова програма з виступом мішаного хору під дириґуванням проф. Михайла Длябоги, оперової солістки Марії Лисогір та ін., також огляд мистецької виставки. Кошт ночівлі — 3 дол. від особи, догляд над малими дітьми безкоштовно забезпечить Коледж.

Записи на академічний рік 1972-73 провадяться вже тепер. Реєстрація кандидаток буде найдалі до 5-го вересня. Навчальний рік розпочнеться відразу ж після „Дня Праці" („Лейбор-Дей").

Кожна родина розпоряджається різними фондами. В залежності від того Ваша дочка після дворічних студій у Менор Джуніор Коледжі може відразу ж піти на добре платну працю людини з вищою освітою, або ж продовжувати студії на третьому році в іншому коледжі чи університеті. Працюючи, Ваша дитина поверне вкладені в неї кошти за навчання й опіку, спання та харчування в Менор Коледжі скорше, чим за один рік. Запотребування на секретарок і працівниць із званням „Асошіейтед", з вищою дворічною освітою нині дуже велике, й буде збільшуватись. Цього року „Ню Йорк Таймс" писав про коледжі дворічного типу в ЗСА, що їх кількість збільшуєтся і їхня роля зростає та зростатиме з кожним роком.

Проведіть „вікенд" 8-9 квітня в Менор Джуніор Коледжі! Можливо, це допоможе справі. Більшість не уявляють, собі, що вони потраплять до зразково обладнаної, модерної вищої американської школи, яка запитує: „Де наші, українські студентки?"

А тим часом, дві американки, які з десять років тому викладали в Менор Джуніор Коледжі, п-і Еліас Бівер і п-і Аніта Дейвіс, мало не щомісяця присилають для „свого" Коледжу цінні дарунки у формі розкішно виданих кольорових книг (у ціні між 30 і 50 долярів): „Мікель Анджело", „Ван Гоґ", „Музеї Мадриду"...

Це — американки...

Не забудьмо, що Коледж Сестер Василіянок — це той вищий американський навчальний заклад, який розшукує українок, який вкладає знання, молитви й душу у нашу спільну справу.

Український континент

Якщо в попередньому репортажі про Школу й Академію св. Юра в Ню Йорку ми назвали нашу Академію, слідом за о. д-ром Володимиром Гавличем — „українським материком", то Менор Джуніор Коледж біля Філядельфії треба назвати „українським континентом".

Цей Коледж, близкуче провадженний невтомними Сестрами Василіянками, вже не пропаде без українців, але українська мільйонова спільнота в Америці, може пропасти без Рідних Шкіл, без Шкіл Українознавства, без парохіяльних шкіл Церков усіх наших віровизнань, без Академій типу святого Василія Великого, або св. Юра і без Коледжу, про який тепер читаємо.

Святий Василій Великий, чиє ім'я і життєвий подвиг обрали собі за зразок українські Сестри, народився в 4-му сторіччі. Він студіював у Константинополі і в Атенах. Як свідчив св. Григорій — св. Василій Великий знав у житті тільки дві дороги: до церкви і до школи. Він заклав манастир у Малій Азії на славу Божу, він ревно допомагав убогим і неосвіченим. Дуже змінились відтоді часи, але не засади Чину св. Василія Великого і цих засад особливо притримуються Сестри-Українки. Не треба думати, що Ви віддасте свою дочку „до манастиря". Молитва нікому не пошкодить, роздуми про Бога так само роздуми про людину; у Коледжі панує дух співпраці, дружби, екуменізму, науки. А в годину дозвілля — варто було б побачити, як весело бавляться наші шановні Сестри у сніжки із студентками.

У Франції є черничий жіночий орден, члени якого все життя провадять у молитвах за Францію. Та країна не раз опинялась на краю національної катастрофи, та навіть під час важкої фашистівсько-німецької окупації французи були спокійні. Вони не тільки йшли в „макі" для боротьби із зброєю проти ворога — вони також знали, що за Францію моляться їхні вибрані діти.

Коледж, про який ми розповіли, молиться за могутню Америку і за вільну Україну — молитвами, навчанням і працею. Не залишімо його напризволяще — не залишімо себе напризволяще.

(Кінець).

Ще про ділові справи

Телефон і адреса Менор Джуніор Коледжу біля Філядельфії:

Manor Junior College
Fox Chase Manor
Jenkintown, Pa. 19046
Tel.: (215) 885-2360

Василь Авраменко показує документальний фільм „Трагедія Карпатської України"

Ню Йорк. — На відзначення Річниці проголошення державності Карпатської України і під патронатом Відділу Карпатського Союзу, маестро Василь Авраменко відбуде зустріч з громадянством і висвітлить унікальної історичної цінності повнометражний кінодокумент „Трагедія Карпатської України". Покази цього фільму відбудуться у Філядельфії в суботу 25-го березня о 3-ій дня в залі Горожанського Клюбу при 847 Північ Френклін вул., а потім у неділю 26 березня о 7-ій вечора в залі УСО „Тризуб". Тіж же суботи у Честері, Па., фільм буде висвітлено о 7-ій вечора в залі Українського Католицького Клюбу при 2-ій вул. і Туров.

Василь Авраменко

Василеві Авраменкові сповнилося цього місяця 77 років життя. Під час його відвідин в редакції в середу 22 березня балетмайстра вітали з цією датою співробітники редакції, адміністрації та друкарні „Свободи".

Відбиванкові змагання

Пассейк, Н. Дж. В суботу 25 березня ц. р. відбудуться тут в залі УНДому при 240 Говп Еве. восьмі відбиванкові змагання жіночих і чоловічих команд молодечих змагунів, за першість СУАСТ — СХІД. Учасниками будуть змагуни не старші 18 років. Початок огод. 9 ранку. Господарем є Пласт під проводом Ігоря Сохана. Головний суддя і відповідальний за змагання — інж. Адріян Лапичак.

КРУГЛО 70% ОПИТУВАНИХ ІНСТИТУТОМ „Геллупа" американців висловились за те, щоб у ЗСА була й надалі обов'язкова військова повинність для молоді.

Приймається оголошення святочних побажань у „Свободі"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи назустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного Великоднього числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:

1 цаль через 1 шпальту	$ 3.00
1 цаль через 2 шпальти	5.00
2 цалі через 2 шпальти	10.00
3 цалі через 2 шпальти	15.00
4 цалі через 2 шпальти	20.00
5 цалів через 2 шпальти	25.00
6 цалів через 2 шпальти	30.00

та в інших розмірах.

Треба сподіватися, що загал нашого Громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям та знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартости і значення.

ОГОЛОШЕННЯ ПРИЙМАЄТЬСЯ

за новим стилем до 24-го березня 1972 року; за старим стилем до 30-го березня 1972 року

При замовленні, прошу зазначувати на котрі свята.

Зголошення святочних побажань, РАЗОМ З ГРОШЕВОЮ ОПЛАТОЮ, залежно від величини оголошення, надсилати до:

"SVOBODA"
83 Grand Street Jersey City, N.J. 07303